

A HELIKOPTEREK NATO ELVEK SZERINTI ALKALMAZÁSÁNAK DOKTRINÁLIS KÉRDÉSEI (EMPLOYMENT OF THE HELICOPTERS UPON NATO PRINCIPLES FROM THE VIEW OF DOCTRINAL ASPECTS)

REZÜMÉ

Magyarország a Varsói Szerződés felbomlását követően, a biztonságának fenntarthatósága érdekében, kinyilvánította a NATO-hoz való csatlakozási szándékát. A Szövetséghez történt 1999-es csatlakozásunk többek között új típusú harcászati elvek elsajátítását kívánta meg a Magyar Honvédségtől, így annak részeként a helikopter erőktől is. Ezen cikk megírásának célja az volt, hogy bemutassam a hazai helikopteres erőknél végbement doktrinális jellegű változásokat a szövetségen belüli interoperabilitási célok elérése érdekében.

RESUME

Hungary after the disestablishment of the Warsaw Treaty, in order to sustain its security status, enunciated its will to join NATO. The joining to the Alliance in 1999, not to mention many others, requested an acquisition of the new tactical principles from the Hungarian Home Defense Forces and as its part from the Hungarian helicopter forces. The aim of writing this article was to demonstrate the doctrinal changes underwent the helicopter forces in order to meet the Alliance's interoperability goals.

BEVEZETŐ

Magyarország NATO tagságából adódóan új követelményként jelent meg a szövetséges haderőkkel való hatékony együttműködési képesség kialakítása. Az együttműködési képesség nagyon sok összetevőn alapul. Az egyik nagyon fontos követelmény a Szövetségen belül már kialakult doktrinális szintű gondolkodás (hadászati-, hadműveleti- és harcászati elvek) megértése és elsajátítása.

Meg kellett érteni a NATO fegyveres erők alkalmazási formáit és rendjét, a vezetésük és harcbiztosításuk/harctámogatásuk elveit. Ezek alapján pontosan meg kellett meghatározni az egyes fegyvernemek képességeivel kapcsolatos elvárásokat, az azokkal szemben támasztott műveleti követelményeket.

A fentiekben felvázolt megismerési folyamat hazánkban már a NATO 1994. januári csúcstalálkozóján meghirdetett PfP-hez¹ való 1994. februári csatlakozását követően megindult.

A NATO-hoz történt csatlakozásunkat követően (1999. március 12.) a Magyar Honvédség helikopter erőinél meghatározó módszerességgel terjedtek el a NATO elvek szerinti alkalmazási módszerek. Ezek megnyitották a lehetőséget az interoperabilitáson alapuló összhaderőnemi műveletekben való részvétel lehetősége előtt.

Visszatekintve az elmúlt időszakra, megállapítható, hogy ezen elveknek való megfelelés egy nagyon hosszú folyamat eredménye, mely a helikopter erők életében e szempontból talán történelmi jelentőségűnek nevezhető „Logical Decision 2006” (Szolnok) gyakorlatban „csúcsosodott” ki. Ez volt az a gyakorlat, melyen először nyílt lehetőség a már kiképzett, felkészített gépszemélyzeteink számára a többnemzeti (döntően NATO tagországokból származó) műveletekben történő harcászati szintű feladatok gyakorlására, végrehajtására.

A Magyar Honvédség helikopter erőinek a képesség kijánlások következményeként napjainkban új kihívásokkal, feladatokkal kel szembenéznie. Ezzel összefüggésben meg kell említeni az afganisztáni szárazföldi műveletek végrehajtásában résztvevő erők támogatására- (légi egészségügyi kiürítés), illetve a 2008. februári vilniusi Védelmi Miniszterek Találkozóján, az ISAF² feladatok támogatására (légiszállítási, azon belül pedig speciális feladatként különleges műveleti repülések) kijelölt szállítóhelikopteres feladatokat.

A légi egészségügyi kiürítési, illetve légi szállítási és egyéb műveleti repülési feladatok szállító helikopterekkel történő végrehajtásán túl 2010 márciusától Afganisztánban megkezdte tevékenységét az Afgán légierő helikoptervezetőinek, illetve helikopter karbantartói állományának kiképzését támogató MH AMT³. Az AMT tevékenységének fókuszában a harci-helikopterek alkalmazására történő képzés áll. A tervek szerint 2011 nyarától a szállítóhelikoptereket repülő gépszemélyzeteink és a helikoptereket üzemeltető állományunk is bekapcsolódik az afganisztáni helikopteres erők képzésébe.

A HELIKOPTEREK DOKTRINÁLIS SZINTŰ ALKALMAZÁSÁNAK JOGI HÁTTERE

Az alábbiakban a helikopterek NATO szövetségi rendszeren belüli alkalmazhatóságának jogi hátterét, a honi „felhatalmazások” kérdéseit, illetve a Szövetségen belüli doktrinális szabályzás felépítését kívánom tisztázni.

A hazai jogi szabályzás, alkalmazási felhatalmazás

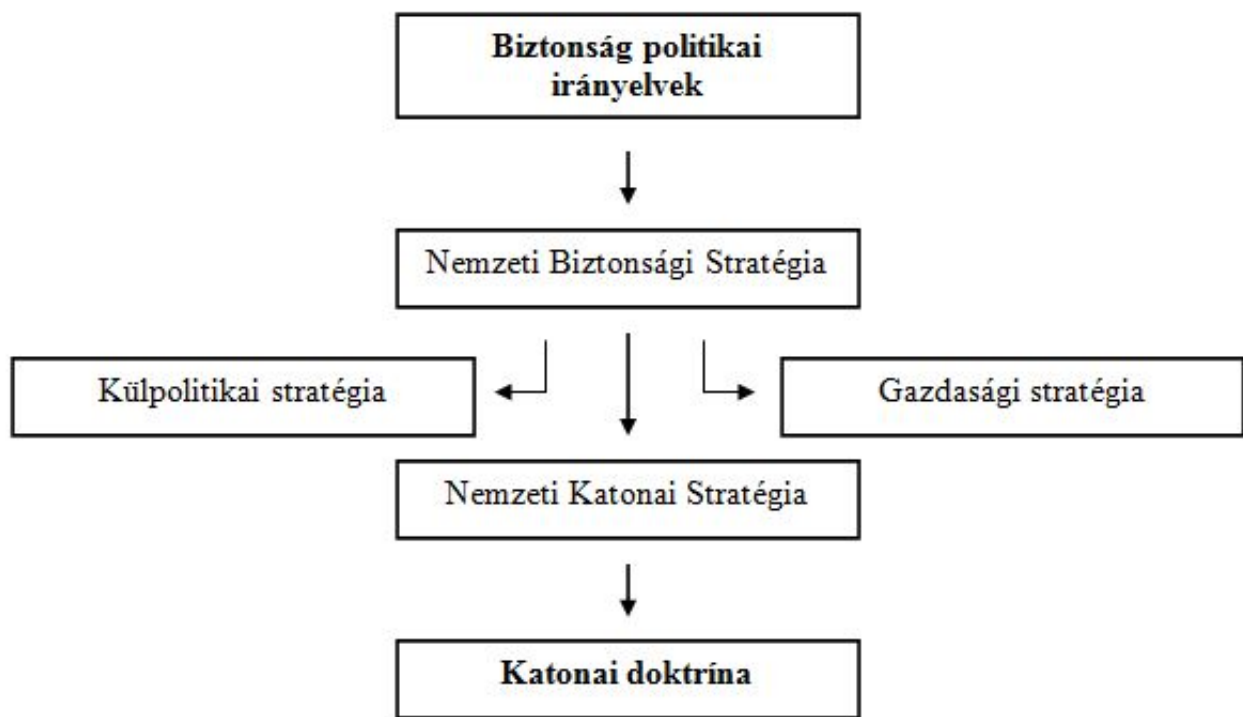
A Magyar Köztársaság Alkotmánya II. Fejezet 19. § (3) bekezdés j. pontja [1] alapján sor kerülhet a Magyar Honvédség erőinek külföldi alkalmazására is, mely expedíciós jellegű műveleti képességet is megkövetelnek. Az Országgyűlés 94/1998. (XII.29.) határozat 6. pontja [2] rögzíti, hogy „hazánk számára a biztonságot leghatékonyabban a kollektív védelem elvére épülő Észak-atlanti Szerződés Szervezetének tagjaként lehet fenntartani”. Ezen Határozat 9. pontjának értelmében „a nemzetközi együttműködés csak hatékony nemzeti szerepvállalás mellett lehet eredményes”.

Az Alkotmány felhatalmazás mellett, az Országgyűlési Határozat iránymutatását követve került megfogalmazásra hazánk Nemzeti Biztonsági-[3] és Nemzeti Katonai Stratégiája [4].

A Nemzeti Biztonsági Stratégia III. fejezetében foglaltak alapján hazánk katonai-védelmi oldalról biztosítja az érdemi hozzájárulást a szövetséges missziók teljes spektrumában, illetve a szövetséges koalíciós műveletekben. Erre épülve a Nemzeti Katonai Stratégiában került rögzítésre, hogy hazánk hadereje csak akkor tudja eredményesen felvenni a harcot a jelenkori és jövőbeni kihívásokkal szemben, ha képes lesz a tagállamok hadseregeivel szorosan együttműködve, szakszerűen beavatkozni bármilyen konfliktushelyzetben.

A fenti biztonságpolitikai dokumentumok elemzése alapján megállapítható, hogy a Magyar Köztársaság a szövetségi kötelezettségekre épülő képesség-kiajánlásai kapcsán elkötelezte magát a nemzetközi, hazánk határaitól távol eső helyszíneken történő katonai jellegű feladatok végrehajtására.

Az 1. sz. ábrán látható a haderő alkalmazását meghatározó Katonai doktrínák kialakulásához vezető folyamat a meghatározó biztonságpolitikai szabályzók tükrében [5].

1. sz. ábra: A hierarchikus okmányrendszer felépítése

Szövetségen belüli doktrinális szabályzás felépítése

A NATO fegyveres erők szövetségi műveletekben történő alkalmazásának elveit, a műveletekben résztvevő erők képességeivel, illetve felépítésével kapcsolatos normákat a tagállamok által közösen kidolgozott és jóváhagyott doktrínák tartalmazzák. Gyakorlatilag azt határozzák meg, hogy hogyan kell a katonai erőket alkalmazni egy bizonyos cél (legyen az katonai vagy politikai) elérése érdekében.

A katonai doktrínák a katonai stratégiákból származtathatóak. Ezen stratégiák a fegyveres védelem alapelveit és végrehajtásának módját-, a katonai védelem szervezésének és kivitelezésének irányelveit tartalmazzák [6]. A katonai stratégiák tulajdonképpen azt határozzák meg, hogy mit kell tenni annak érdekében, hogy a katonai vagy politikai célok elérhetővé váljanak.

Természetesen a katonai stratégiák nem független, önállóan létező dokumentumok. Ezek kialakítása, belső tartalma a biztonsági stratégiában lefektetett elveken alapul. A biztonsági stratégia meghatározza egy nemzet, vagy egy szövetség biztonságát veszélyeztető fenyegetési-, kockázati-, illetve kihívási tényezőit. Pontos képet ad azon politikai-, gazdasági, társadalmi- és környezeti fenyegetésekről, melyek közvetve vagy közvetetten veszélyeztetik az adott nemzet vagy szövetség kialakult külső vagy belső stabilitását. Meghatározza azon veszélyeket, melyek veszélyeztetik a nemzeti vagy szövetséges érdekeket, értékeket.

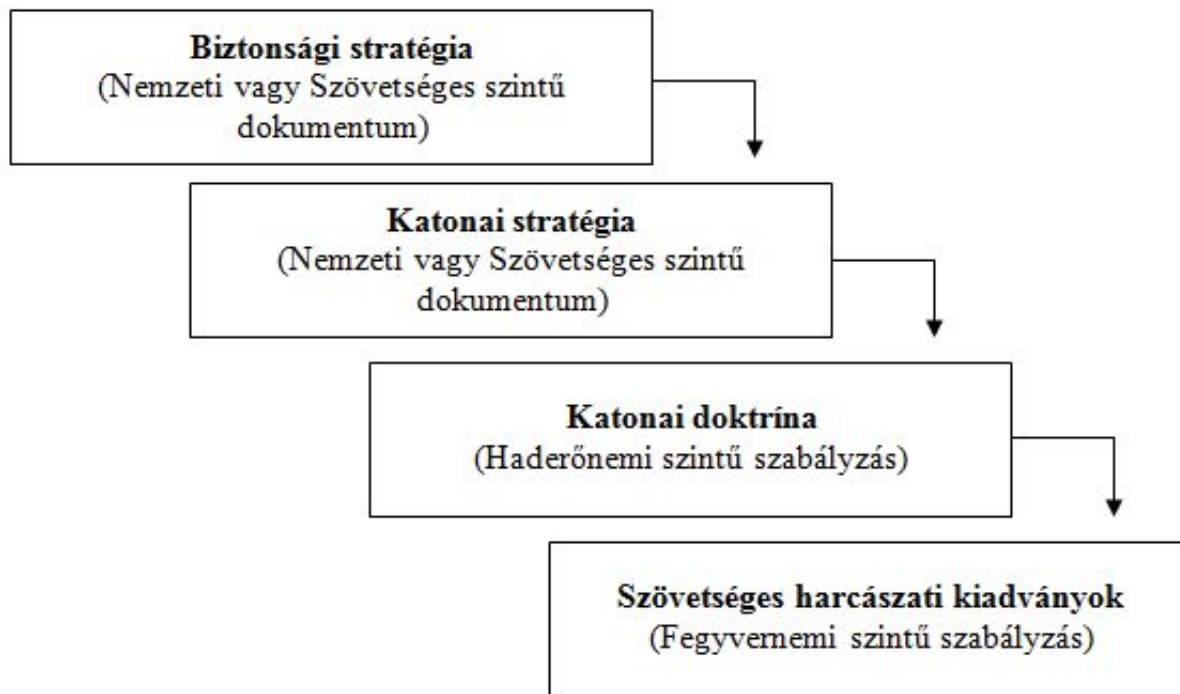
A NATO tagországokban a katonai doktrínák általában haderőnemi-, bizonyos esetekben pedig összhaderőnemi szinten készülnek. Ez függ attól, hogy az adott doktrína egyes haderőnemek alkalmazásával foglalkozik, vagy pedig a haderőnemek együttműködése által kialakuló összhaderőnemi hadviselésre.

A fentiekén túl érdemes megemlíteni az egyes fegyvernemek-, fegyverrendszerek katonai stratégiákból származtatott harcászati, illetve hadműveleti szintű alkalmazásainak szabályzását szolgáló dokumentumokat, melyeket egységesen Hadszintéri Kézikönyvekként⁴ illetve Szövetséges Harcászati Kiadványoknak⁵ azonosítanak.

Léteznek a NATO-n belül olyan szintű doktrinális jellegű kiadványok, melyek egyes összhaderőnemi jellegű műveletek, mint például az összhaderőnemi műveletként azonosítható harci kutatás-mentés,

végrehajtási rendjét szabályozzák.⁶

A 2. sz ábrán látható a katonai doktrínák helye a szabályzás hierarchiájában [7]:

2. sz. ábra: Katonai doktrínák helye a szabályzás hierarchiájában

Amikor a helikopterek alkalmazási elveiről beszélünk, akkor azok doktrinális szintű szabályzásait a Szövetséges harcászati kiadványokban kell keresni. Azok határozzák meg a helikopter erők helyét és szerepét egy bizonyos művelet végrehajtásával kapcsolatban, azokban vannak lefektetve azon doktrinális szintű elvek, melyek pontosan határolják körül a helikopterek műveleti alkalmazhatóságát. A helikopterek NATO köteléken belüli alkalmazhatóságának hazai jogi hátterének, illetve a Szövetségen belüli doktrinális szabályzás hierarchiájának ismertetése után célszerű a Magyar Honvédség helikopteres erőinek alkalmazhatóságával kapcsolatos – a szárazföldi erőkkel történő együttműködésre épülő – doktrinális elveket áttekinteni.

HELIKOPTEREK ALKALMAZÁSÁNAK HELYE A SZÖVETSÉGES RENDSZERBEN

A Varsói Szerződés felbomlásával megszűnt a két hatalmi szféra szembenállása. A NATO tagállamok vezetőinek új helyzettel kellett szembesülniük. Láthatóvá vált, hogy az addigi, a szembenálláson alapuló biztonsági kihívások kezelésére kialakított védelmi koncepció a NATO számára a továbbiakban nem fenntartható, az erők alkalmazásra vonatkozó koncepció átalakítása megkerülhetetlenül szükségessé vált.

1990 júliusában a NATO országok állam- és kormányfői a londoni tanácskozásukon megállapodtak a Szövetség átalakításáról, illetve elfogadásra került az új stratégiai koncepció [8].

A megfogalmazott új koncepció szerint a NATO fegyveres erőinek továbbra is elsődleges feladata - a kollektív védelem elvére épülve - a tagállamok biztonságának és területi integritásának szavatolása. De ezt új módszerekkel, a világ válságövezeteiben kialakuló fegyveres konfliktusok és válságok kezelésében történő aktív részvétellel valósítja meg. Ezen stratégiai cél elérése olyan haderő, olyan katonai struktúra kialakítását tette szükségessé, mely rugalmasan képes reagálni a világ bármely területén megjelenő biztonsági fenyegetésre. Az így kialakított haderő olyan katonai potenciált képvisel, mely hatékonyan alkalmazható a legmagasabb fenyegetettségi szintű konfliktusok esetén is. Láthatóvá vált, hogy a szükséges katonai potenciál a tagállamok által, a képesség felajánlás kapcsán kiejánlott, a nemzeti erőkből kialakított integrált katonai struktúrában biztosíthatóak.

A gyakorlatban – néhány kivétellel – a NATO integrált katonai struktúrájába felajánlott erők nemzeti vezetés, irányítás alatt működnek.

Abban az esetben, ha valamely tagország biztonságát veszélyeztető fenyegetés jelenik meg, akkor a NATO tagállamok fegyveres erőiből felállításra kerül egy többnemzeti, összhaderőnemi katonai erő, melynek megnevezése: „Szövetséges Összhaderőnemi Erő”⁷.

A haderőnemi komponensekből álló erő nagysága nagymértékben függ a fenyegetettség jellegétől és mértékétől. A „Szövetséges Összhaderőnemi Erő” a kihívások és fenyegetések kezelésére kerül kialakításra a kollektív védelem elvének figyelembe vételével.

A fentiekben leírt, a világ válságövezeteiben kialakuló fegyveres konfliktusok és válságok kezelésében történő aktív részvételre egy másfajta, más összetételű haderő kerül felállításra. Abban az esetben, ha a válság fenyegetettségi szintje ugyan veszélyezteti a Szövetség biztonságát, de kiterjedése még nem éri el a háborús küszöböt, akkor a NATO tagországok – önkéntes alapon – az adott feladatnak megfelelő nagyságú, megfelelő képességekkel bíró alkalmi katonai erőt (harc köteléket) alakítanak ki.

Ezt a katonai erőt „Többnemzeti Alkalmi Harci Kötelék⁸”-nek nevezik⁹ [9].

A válságövezetekben végrehajtásra került katonai műveletek tapasztalatai pontosan behatárolhatóvá tették azon képességeket, melyekkel a konfliktuskezelésre kijelölt erőknek rendelkezniük kell a hatékony feladat-végrehajtás-, a kitűzött műveleti célok elérése érdekében. Ezek az alábbiak [10]:

- gyors reagáló képesség,
- nagyfokú rugalmasság és alkalmazkodó képesség a hadműveleti-harcászati helyzet változásához,
- nagyfokú mobilitás,
- folyamatos és gyors felderítés,
- gyors és megbízható kommunikáció,
- megfelelő tűzerő,

A felsorolt képességeket önállóan egy fegyvernem sem képes biztosítani. Azok teljesítéséhez a haderőnemek fegyvernemi komponenseiből kialakított kötelékek alkalmazása szükséges.

A műveleti igényeknek megfelelően a helikopter erők számára a szárazföldi erők részéről számos követelmény fogalmazható meg.

A helikopter erőknek a harcászati-technikai lehetőségeiket kihasználva a műveleti alkalmazás területén képeseknek kell lenniük¹⁰ a következőkre:

- támadó, védelmi és halogató műveletekben, a műveleti terület teljes szélességében harci, harctámogató és harckiszolgáló támogató légi műveletek folytatására;
- a szárazföldi erőkkel történő manőverek összehangolásával, és széleskörű, a feladat jellegéhez igazítható fegyverválasztékával az ellenség hatékony pusztítására;
- közvetlen tűztámogatásra;
- az összefegyvernemi- és a különleges műveletek speciális eszközigenyű támogatására;
- légi-mobil műveletek folytatására;
- a harc feladatok végrehajtásához szükséges anyagok utánszállítására;
- harci kötelékek kijuttatására, kiemelésére;
- válságreakáló műveletek illetve humanitárius segítségnyújtási-, katasztrófa elhárítási feladatok végrehajtására;
- kutatás-mentés (harci kutatás-mentés) végrehajtására;
- egészségügyi kiürítés végrehajtására;
- szárazföldi-, és légi műveletek EW¹¹ támogatására.

A rugalmasság területén a helikopter erőknek képesnek kell lenniük többnemzeti és összhaderőnemi műveletekben harcászati szintű feladatok végrehajtására; aszimmetrikus kihívások kezelésére, az alacsony intenzitástól a magas intenzitásig terjedően műveletek végrehajtására; nappal és éjjel továbbá korlátozott látási viszonyok mellett, valamint bonyolult terepen folytatott összhaderőnemi, összefegyvernemi műveletekre; műveletek végrehajtására ABVR szennyezett¹² környezetben; tűzoltási feladatok végrehajtására; közreműködni természeti, vagy ipari katasztrófák következményeinek felszámolásában.

A felderítés területén képesnek kell lenniük:

- pontszerű célok felderítésére, útvonalak, sávok és területek megfigyelésére a vizuális felderítés, megfigyelés által vagy technikai szenzorok alkalmazásával;
- a harci kötelékek kötelék vezérei és a felderítő helikopterek az ISTAR-al¹³ történő együttműködésre, valós idejű információ cserére;
- a felderítési információk, adatok azonnali továbbítására a törzsek, a bevetéstervezők, a felderítő részleg, valamint a hajózó állomány és az operátorok számára;

A vezetés, irányítás és kommunikáció területén a helikopter erőknek képesnek kell lenniük a légi vezetési pont biztosítására és kapcsolattartásra az előljáró és együttműködő parancsnoksággal.

A fenntarthatóság területén képeseknek kell lenniük 3 napig a hajózó személyzet műszaki kiszolgálása mellett üzemelni, valamint a támogatandó szárazföldi kötelékekhez a lehető legközelebbre települt Előretolt Fegyver-, és Üzemanyag-feltöltő Pontról¹⁴ üzemelni.

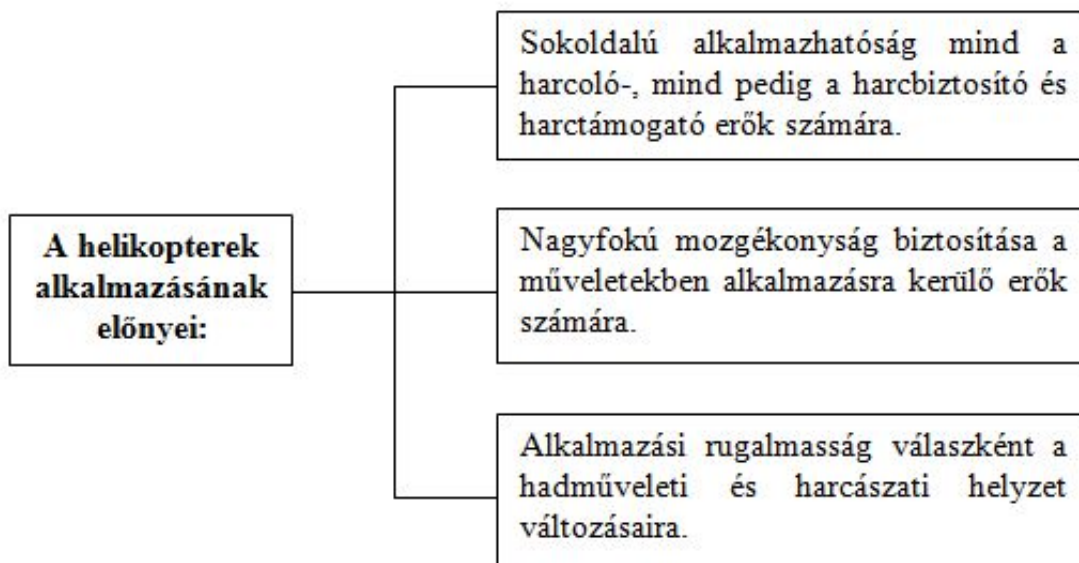
Annak érdekében, hogy megismerjük a helikopter erők helyét, szerepét az előbb felsorolt elveken alapuló sikeres műveletek végrehajtásában, célszerű tisztázni a helikopterek alkalmazásának előnyeit, az abban rejlő lehetőségeket.

A helikopterek alkalmazásának előnyei és az azokban rejlő lehetőségek

A helikopterek napjainkban meghatározó tényezői a világ valamennyi fegyveres erejének, mivel a harcászati feladatok igen széles és változatos spektrumában nagy hatékonysággal alkalmazhatók. A harcászati alkalmazhatóság széles köre ugyanakkor szükségessé tette a helikopterek specializálódását, így jöttek létre szállító-, harci-, könnyű-, közepes- és nehéz helikopterek.

A helikopterek minden egyes típusa vagy kategóriája rendelkezik saját, speciális jellemzőkkel, melyek meghatározzák a típus elsődleges alkalmazását, azonban vannak olyan általános érvényű alkalmazási tulajdonságok, melyek predesztinálják ezt a repülőszerkezetet a lehető legszélesebb körű

alkalmazásra, így a speciális műveleti alkalmazásra is (3. sz. ábra).

3. sz. ábra: A helikopterek alkalmazásának előnyei

A helikopterek alkalmazásánál további előny jelent az, hogy a terep adta álcázási lehetőségeket maximálisan képesek kihasználni. Meg kell még említeni a szárazföldi erők közvetlen tűztámogatására képes harci helikoptereket, és az általuk kifejtett nagy pusztító hatást. A NATO- műveletek során nagyon fontosnak tartják a helikopterek fedélzetéről történő harcászati szintű műveletek vezetését, irányítását.

A „meglepést”¹⁵, mint harcászati előnyt lehet elérni a helikopterek repülési sebességének, földközeli, illetve terepkövetéses magasságon megvalósuló nagy manőverező képességű alkalmazása révén. Természetesen meg kell említeni a helikopterek sebezhetőségét is annak ellenére, hogy a kor színvonalán álló helikopterek rendelkeznek passzív és aktív önvédelmi eszközökkel. A helikopterek a feladataikat a harcmező felett rendszerint magasságon hajtják végre, amelyen kiváló célpontot jelentenek a földi telepítésű légvédelmi eszközök számára. Ez a fenyegetettség azonban nagymértékben csökkenthető a harc feladat körültekintő megtervezésével, manőverek alkalmazásával, a terep adta rejtő képesség kihasználásával.

A helikopterek a műveleti területen történő alkalmazásuk esetén a következő főbb feladatokat képesek végrehajtani [11] [12]:

- *Légi mozgékonyági műveletek*, melyek a szárazföldi erők számára gyors reagálási lehetőséget-, a műveletek idején mozgékonyt- illetve a meglepetésre épülő harcvezetést biztosít.
- *Légi szállítás*, ami a helikopterek alkalmazhatóságának legszélesebb körét öleli fel. Meg kell említeni az élőerő-, és harci-technikai eszközök, illetve az utánpótlási anyagok szállítási feladatait. Az anyagok szállítása történhet a helikopter teherterében, illetve külső függesztményként.
- *Közvetlen légi támogatás (CAS)*¹⁶, mely a szárazföldi erők harctevékenységének tűztámogatása céljából valósul meg [13].
- *Tűzvezetés*¹⁷: a helikopter fedélzetéről végzett tűzvezetés történhet akár tüzérségi lövegek, vagy a közvetlen légi támogatásban résztvevő repülőgépek vagy helikopterek részére.
- *Légi felderítés, illetve harcmező légi megfigyelése*: ezen felderítő és légi megfigyelési repülések célja az információszerzés az ellenséges erők pillanatnyi tevékenységéről, a saját erők műveleteinek végrehajtásához fontosnak ítélt utakról, területekről.
- A felderítő repülések kapcsán végrehajthatóak a *légi-fényképezési illetve vegyi-sugár felderítési feladatok* is. Ezen feladat teljesítése időszakában a helikopter személyzet képes megfigyelés alatt tartani egy meghatározott területet, érzékelni az ott folyó csapatmozgást, az ellenséges erők manővereit. A felderítő helikopterek információkat biztosítanak a nehezen megközelíthető, vagy a szárazföldi erők által nem birtokolt területekről is. Itt ki kell emelni a Magyar Honvédség helikopteres erői által végrehajtható vegyi-sugár szennyezettségre vonatkozó felderítési és megfigyelési képességet. Ezen képesség a NATO-n belül egyedülálló!
- *Légi vezetés*: különösen a lakott területeken végrehajtásra kerülő műveletek „dinamikájához” igazodó rugalmas vezetést segíti elő az, ha a művelet irányítására kijelölt parancsnok és törzs nagy mozgásszabadsággal- illetve a műveletekbe bevont saját erők és ellenséges csapatok harctevékenységével kapcsolatban azonnali információval rendelkezik. A helikoptereken kialakított légi vezetési pontok a fedélzeti felderítő¹⁸- illetve kommunikációs eszközök¹⁹ képességeinek kihasználásával biztosítja a vezetéshez szükséges feltételeket.
- *Különleges erők érdekében végzett műveletek*, melyek jellemzően rajtaütési célból kerül végrehajtásra. Meg kell jegyezni, hogy a különleges műveleti erők által végrehajtott feladatok,

illetve az azokban résztvevő harccsoportok nagysága nem igényli nagyszámú helikopter egyidejű alkalmazását.

- *Légi aknatelepítés:* a helikopterek alkalmazhatók aknák szórására, különösen olyan területeken, ahol az aknatelepítés más eszközeinek alkalmazása nem lehetséges. A légi aknatelepítés további előnyei a helikopter által biztosított gyorsaság.
- *Légi egészségügyi kiűrités (MEDEVAC)*²⁰: végrehajtása biztosítja a harcban megsérült vagy megsebesült katonák gyors hátraszállítását a sérülésüknek megfelelő szintű hadszíntéri egészségügyi ellátó központba. A gyors szállítási képesség a záloga az adott sérült katonák túlélésének. A sérültek általában a fedélzeten ülő- vagy fekvő testhelyzetben hordágyakon kerülnek elhelyezésre [14].
- *Harci kutatás és mentés: (CSAR)*²¹ a hadműveleti tevékenység során lelőtt, lezuhant vagy kényszerleszállást végrehajtott, de életben maradt repülő-hajózó személyzetek háborús körülmények közötti mentésére kialakított képesség.
A harci kutató-mentő műveletek végrehajtására egy alkalmi harci köteléket alakítanak ki. A harci kötelékben feladatot végrehajtó helikopterek feladata berepülni az ellenséges területen lévő Kiemelési helyre²², és kimenekíteni a bajba jutott repülő-hajózó személyzetet (személyt).
- *Humanitárius jellegű feladatok*²³. A katonai helikopterek széles körűen alkalmazhatók nem katonai jellegű feladatok ellátására. Ezek a következők lehetnek: a különböző nemzetközi szervezetek humanitárius segély akcióiban élelem és gyógyszer szállítás, a természeti és mesterséges katasztrófák megelőzésében, illetve következményeinek felszámolásában résztvevő katonai szállítóhelikopterek alkalmazása.

Ki kell hangsúlyozni, hogy a fenti feladatok döntő többségét a szárazföldi (vagy más) haderőnemnek az adott műveletben résztvevő erővel együttműködésben, azok tevékenységét támogatva hajtja végre. Ennek alapján megállapítható, hogy a helikopterek nem öncélúan kerülnek alkalmazásra, ugyanis képességeinek kiaknázása a szárazföldi erők sikeres harcának megvívásához elengedhetetlenül szükséges!

BEFEJEZÉS

A cikk megírásával az volt a célom, hogy feltárjam a helikopterek műveleti területen történő alkalmazhatóságával kapcsolatos követelményeket. Írásomban a NATO doktrínáiban, különböző szabályzóknak leírtak felhasználásával összefoglaltam a helikopter erőknek az összhaderőnemi műveletekben végrehajtható feladatait. Reményeim szerint sikerült annak alátámasztása, hogy a helikopter erők alkalmazása nélkülözhetetlen a szárazföldi erők sikeres harctevékenységének, és napjaink korszerű katonai műveleteinek végrehajtása során.

FELHASZNÁLT IRODALOM

- A Magyar Köztársaság Alkotmánya,
- Az Országgyűlési 94/1998. (XII.29) sz. határozata a Magyar Köztársaság biztonság- és védelempolitikájának alapelveiről,
- A Magyar Köztársaság Nemzetbiztonsági Stratégiája,
- A Magyar Köztársaság Nemzeti Katonai Stratégiája,
- Dr. Krajnc Zoltán mk. alezredes: Légierő doktrína helye, szerepe a biztonságpolitikai okmányok rendszerében, ZMNE előadás, 2006. 09. 19.,
- Kiss Csaba: A NATO Légierő doktrínája (Védelmi tanulmányok, Stratégiai és Védelmi Kutató Intézet, Budapest 1999, p 14, ISBN: 9638117),
- Ref. 6.
- http://www.nato.int/cps/en/natolive/official_texts_23693.htm, letöltés ideje: 2010. február 15., 21.51,
- AJP-1(D) Allied Joint Operations Doctrine;
- Kiss Csaba: A NATO Légierő doktrínája (Védelmi tanulmányok, Stratégiai és Védelmi Kutató Intézet, Budapest 1999, p 29, ISBN: 9638117),
- Orosz Zoltán: A Magyar Honvédség helikoptereinek alkalmazási lehetőségei balkáni hadműveleti területen (Hadmérnök, II. évfolyam, 2. szám, 2007. június, http://hadmernok.hu/archivum/2007/2/2007_2_orsosz.html, Letöltve: 2010. október 08.-n, ISSN 1788-1919),
- ATP-49(E) (STANAG 2999) Use Of Helicopters In Land Operations (Helikopterek alkalmazása a szárazföldi műveletekben) – DOCTRINE VOLUME I-II, OCTOBER 2008.
- AJP-3.3.2 (A) Allied Joint Doctrine for Close Air Support and Air Interdiction;
- STANAG 2087 AMD (ED 6) - Medical Employment of Air Transport in the Forward Area;

1. PfP - Partnership for Peace (Partnerség a békéért program)
2. ISAF-International Security Assistance Force (Nemzetközi Biztonsági Támogatási Erők)
3. AMT - *Air Mentor Team*: MH Légi Kiképzést-támogató Csoport, mely a MH 86. Szolnok Helikopter Bázis harci-helikoptervezetői, illetve repülő-műszaki állományából kerül felállításra.
4. FM – Field Manual (AAP-15, NATO Glossary of Abbreviations, p.135)
5. ATP – Allied Tactical Publication (AAP-15, NATO Glossary of Abbreviations, p.76)

6. JP – Joint Publication (AAP-15, NATO Glossary of Abbreviations, p.219)
7. AJF - Allied Joint Force (AAP-15, NATO Glossary of Abbreviations, p. 48)
8. CJTF - Combined Joint Task Force (AAP-15, NATO Glossary of Abbreviations, p. 89)
9. AJP-1(D) Allied Joint Operations Doctrine, Annex 3A – NATO Command and force structure, p 3A1-3A6
10. Az MH Összhaderőnemi Parancsnokság helikopterek alkalmazási képességeire vonatkozó tanulmánya alapján.
11. EW – Electronic Warfare (Elektronikai Hadviselés, Szabó József: Hadtudományi Lexikon, Budapest 1995, ISBN 963045226, p.264)
12. ABVR - Atom-, Biológiai- Vegyi- és Rafdiológiai szennyezettség (Szabó József: Hadtudományi Lexikon, Budapest 1995, ISBN 963045226, p.1)
13. ISTAR - Intelligence, Surveillance, Target Acquisition, and Reconnaissance (AAP-15, NATO Glossary of Abbreviations, p.168)
14. FARP - Forward Arming and Refueling Point (AAP-15, NATO Glossary of Abbreviations, p.130)
15. Meglelés: A hadművészet fontos elve, az ellenséget váratlanul érő támadótevékenység, mely háborúban a siker egyik fő feltétele. (Szabó József: Hadtudományi Lexikon, Budapest 1995, ISBN 963045226, p.908)
16. CAS – Close Air Support (AAP-15, NATO Glossary of Abbreviations, p.76)
17. Tűzvezetés: A tűz kiváltásával, megfigyelésével és helyesbítésével kapcsolatos döntések sorozata. (Szabó József: Hadtudományi Lexikon, Budapest 1995, ISBN 963045226, p.1364)
18. A fedélzeti felderítő eszközök lehetnek a hőkamerák, éjjellátó berendezések a rendszeresített infravető eszközökkel.
19. A kommunikációs eszközök azon rádió berendezések, melyek kétoldali rádióösszeköttetést biztosítanak a helikopter fedélzetén elhelyezkedő műveletirányító parancsnok és a földi harccsoportok parancsnokai között.
20. MEDEVAC – Medical Evacuation (AAP-15, NATO Glossary of Abbreviations, P.197)
21. CSAR – Combat Search & Rescue (AAP-15, NATO Glossary of Abbreviations, p.102)
22. Kiemelési hely: Az a helikopterek leszállásra alkalmas pont vagy terület, melyet a bajbajutott gépszemélyzet a pozitív azonosítása után megadott.
23. Az ellenségeskedésben részt nem vevő polgári személyek megsegítésére irányuló tevékenység. (Szabó József: Hadtudományi Lexikon, Budapest 1995, ISBN 963045226, p.574)

Vissza a tartalomhoz >>>